

На основу члана 10. став 5. Закона о ветеринарству у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 34/02) и члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине доноси

УПУТСТВО

о спровођењу програма надзора *Salmonella Pullorum*, *Salmonella Gallinarum* и *Mycoplasma gallisepticum* код живине врсте *Gallus gallus*

Члан 1.

(1) Овим Упутством се прописује програм надзора болести у објектима у којима се држи живина врсте *Gallus gallus* на присуство узрочника болести *Salmonella Pullorum*, *Salmonella Gallinarum* и *Mycoplasma gallisepticum*.

(2) Ово Упутство је намијењено објектима који изразе интерес за извоз живе живине у земље ЕУ из тих објеката.

Члан 2.

Циљ програм надзора болести је доказивање да су јата из одобрених или регистрованих објеката у којима се држи живина врсте *Gallus gallus* слободна од *Salmonella Pullorum*, *Salmonella Gallinarum* и *Mycoplasma gallisepticum* код живине врсте *Gallus gallus*.

Члан 3.

Ово Упутство је намијењено идентификацији инфекције сљедећим узрочницима код живине врсте *Gallus gallus*:

- а) *Salmonella Pullorum*: која обухваћа бактерију *Salmonella enterica* C2_ subsp. *enterica* серовар *Gallinarum* биохемијски варијетет (биовар) *Pullorum*;
- б) *Salmonella Gallinarum*: која обухваћа бактерију *Salmonella enterica* C2_ subsp. *enterica* серовар *Gallinarum* биохемијски варијетет (биовар) *Gallinarum*;
- ц) *Mycoplasma gallisepticum*

Члан 4.

Свако јато мора се клинички прегледати током сваког раздобља несења или производње у најповољнијем тренутку за откривање инфекције бактеријама *Salmonella Pullorum* и *Salmonella Gallinarum*.

Члан 5.

Матрица узорковања за *Salmonella Pullorum* и *Salmonella Gallinarum*:

- а) узорци који се морају узимати из сваког јата у објекту у којем се држи живина врсте *Gallus gallus*, према потреби, јесу сљедећи:
  - и. за серолошко тестирање: крв;

ии. за бактериолошко тестирање:

— пост мортем ткива, посебно ткива јетре, слезене, јајника, јајовода и илеоцекалног споја;

— узорци из околиша;

— брисови из клоаке живих птица, посебно оних које изгледају болесно или за које је утврђена висока серопозитивност;

б) узорци за бактериолошко тестирање који се узимају у валионици:

i. пилићи који се не излегну (тј. замеци угинули у љусци);

ii. слабије развијени једнодневни пилићи;

iii. мекониј пилића;

iv. паперје или прашина из валионика и са зидова валионица.

Члан 6.

Оквир и учесталост узорковања за *Salmonella Pullorum* и *Salmonella Gallinarum*:

а) у објекту у којем се држи живина:

i. узорковање за бактерије *Salmonella Pullorum* и *Salmonella Gallinarum*:

Врста	Вријеме узорковања		Број птица које се узоркују/број узорака из околиша
	Живина за расплод	Живина за производњу	
Gallus gallus	На почетку несења	Током производње најмање једном годишње	60

ii. број птица које се узоркују у складу с тачком i. Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине у сарадњи са надлежним тијелима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ може прилагодити познатој преваленци инфекције у Босни и Херцеговини и учесталости појаве болести у прошлости у објекту. У сваком случају, увијек се мора узимати статистички значајан број узорака за серолошко/бактериолошко тестирање за откривање инфекције;

б) у валионику се узорци прикупљају и прегледавају најмање сваких шест седмица. То тестирање укључује барем следеће:

i. један збирни узорак паперја и меконијума пилића из сваког валионика; и

ii. узорак:

— 10 слабије развијених једнодневних пилића и 10 пилића угинулих у љусци из сваког јата поријекла присутног у валионику на дан узимања узорака; или

— 20 слабије развијених једнодневних пилића из сваког јата поријекла присутног у валионику на дан узимања узорака.

Члан 7.

Обрада узорака и методе тестирања за *Salmonella Pullorum* и *Salmonella Gallinarum*:

а) прикупљени узорци морају се подвргнути следећем:

i. серолошком тестирању;

ii. бактериолошком тестирању као алтернатива или надопуна серолошком тестирању из подтачке i.; међутим, узорци за бактериолошко тестирање не смију се узимати од живине

или јаја који су третирани антимикуробним лијековима током задње двије до три седмице прије тестирања;

(б) прикупљени узорци морају се обрадити на сљедећи начин:

- i. изравно обogaћивање у селенит-цистеин бујону за фекалне/меконијске и цријевне узорке или другим храњивим подлогама које су прикладне за узорке код којих се очекује конкурентска флора;
- ii. неселективно предобogaћивање након којег слиједи селективно обogaћивање у Rappaport-Vassiliadis бујону на бази соје (RVS) или Müller-Kauffmann тетрационат-новобиоцин бујону (МКТТп) за узорке (као што су замеци угинули у љусци) код којих се очекује да ће конкурентска флора бити минимална;
- iii. израван намаз ткива узетог у асептичким условима на минимално селективни агар, као што је MacConkey агар;
- iv. техникама откривања морају се моћи разликовати серолошке реакције на инфекције бактеријама *Salmonella Pullorum* и *Salmonella Gallinarum* од серолошких реакција које настају због употребе вакцина против бактерије *Salmonella Enteritidis*, у случајевима када је та вакцина употријебљена. Такве се вакцине зато не смију употребљавати ако се проводи серолошко праћење. Ако се провела та вакцинација, мора се провести бактериолошко тестирање, међутим употријебљеном потврдном методом мора се моћи успоставити разлика између сојева живе вакцине и теренских сојева.

Члан 8.

Јато се сматра позитивним на *Salmonella Pullorum* и *Salmonella Gallinarum* ако се, након позитивних резултата тестирања проведеног у складу с члановима 4. до 7. овог Упутства, потврди инфекција узрочницима болести.

Члан 9.

Свако јато мора се клинички прегледати током сваког раздобља несења или производње у најповољнијем тренутку за откривање инфекције бактеријом *Mycoplasma gallisepticum*.

Члан 10.

Матрица узорковања за *Mycoplasma gallisepticum*:

Узорци који се узимају из сваког јата у објекту у којем се држи живина, према потреби, су сљедећи:

- а) крв;
- б) сперма;
- ц) брисови из душника, назалних шупљина или клоаке;
- д) пост мортем ткива, посебно зрачних врећица једнодневних пилића с лезијама;

Члан 11.

(1) Оквир и учесталост узорковања за *Mycoplasma gallisepticum*:

Врста	Вријеме узорковања		Број птица које се узоркују
	Живина за расплод	Живина за производњу	
Gallus gallus	у доби од 16 седмица	Током производње сваких 90 дана	60
	на почетку несења		60
	и затим сваких 90 дана		60

(2) Број птица које се узоркују у складу с ставом (1) Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине у сарадњи са надлежним тијелима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ може прилагодити познатој преваленцији инфекције у Босни и Херцеговини и учесталости појаве болести у прошлости у објекту. У сваком случају, увијек се морају узимати статистички значајни бројеви узорака за серолошко/бактериолошко тестирање.

Члан 12.

Тестирање на присутност *Mycoplasma gallisepticum* серолошким, бактериолошким и молекуларним тестовима мора се спроводити на темељу валидираних метода.

Члан 13.

Јато се сматра позитивним на *Mycoplasma gallisepticum* ако се, након позитивних резултата тестирањаведеног у складу с члановима 9. до 12., потврди инфекција узрочницима болести.

Члан 14.

(1) Сви субјекти који намјеравају да извозе живу живину на тржиште Европске Уније требају имплементирати одредбе овог Упутства у својим објектима.

(2) Субјекти из става (1) овог члана требају израдити властите програме у складу са одредбама овог Упутства и доставити надлежним тијелима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ на одобравање.

(3) Списак одобрених програма из става (2) овог члана, надлежна тијела ентитета и Брчко Дистрикта БиХ ће доставити Канцеларији за ветеринарство БиХ.

Члан 15.

Ово Упутство ступа на снагу даном доношења.

Директор

Саша Бошковић, др вет. мед.

Број: 02-4-27-15-1195-3/23

Датум: 15.04.2024